

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2014. gada 3. oktobrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Kaspars Balodis un Gunārs Kusiņš,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto sabiedrības ar ierobežoto atbildību „TAVEX” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 167/2014),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – APK) 279. panta pirmo daļu un 288. panta pirmo daļu tiktāl, ciktāl tā neparedz tiesības personai, kura nav saukta pie administratīvās atbildības un nav cietušais, un kuras manta ir izņemta administratīvā pārkāpuma lietā, pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas lēmumu par mantas izņemšanu, (turpmāk – apstrīdētās normas) par neatbilstošām Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91., 92. un 105. pantam un spēkā neesošām no to pieņemšanas brīža.

2. APK 279. panta pirmā daļa nosaka:

„Persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, kā arī cietušais administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas (amatpersonas) lēmumu var pārsūdzēt augstākā iestādē. Ja augstākas iestādes nav, lēmumu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā.”

Savukārt APK 288. panta pirmā daļa nosaka:

„Augstākas iestādes pieņemtu lēmumu persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, kā arī cietušais var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc deklarētās dzīvesvietas, juridiskā persona – pēc tās juridiskās adreses Latvijā. Ja personai nav deklarētās dzīvesvietas vai juridiskās personas adrese neatrodas Latvijā, lēmumu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā pēc administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietas. Prokurors protestu iesniedz pēc administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietas.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. – 19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums un faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu kolēģija var atteikties ierosināt lietu arī tad, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu prasījums par likuma atbilstību Satversmei ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Tādējādi pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā var iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu un sestās daļas 1. punktu Pieteikuma iesniedzējai ir jānorāda viņas pamattiesību aizskārums. Proti, jāpamato, ka apstrīdētā norma tieši viņai rada Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas esot skārušas Pieteikuma iesniedzēju tādējādi, ka tās neparedzot personas, kuras manta izņemta administratīvā pārkāpuma lietas procesā, tiesības pārsūdzēt tiesā lēmumu par šīs mantas izņemšanu. No pieteikumam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējai ir piemērotas. Tiesu nolēmumos norādīts, ka Pieteikuma iesniedzēja neietilpst to personu lokā, kurām likums paredz tiesības pārsūdzēt augstākā iestādē administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas (amatpersonas) lēmumu un pēcāk to pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā.

Līdz ar to apstrīdētā norma, iespējams, aizskar Pieteikuma iesniedzējai Satversmē noteiktās pamattiesības.

8. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro un ceturto daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt pēc visu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās. Gadījumā, ja nav iespēju savas aizskartās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, sešu mēnešu termiņš skaitāms no aizskāruma brīža.

Pieteikumā pausts uzskats, ka Pieteikuma iesniedzēja ir izsmēlusi visus iespējamus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus savu tiesību aizsardzībai.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem konstatējams, ka nepastāv vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi Pieteikuma iesniedzējas pamattiesību aizsardzībai, jo iespējamais pamattiesību ierobežojums izriet no apstrīdētajām normām. Proti, tās neparedz personai, kuras manta izņemta administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros, taču kura nav nedz persona, kura saukta pie administratīvās atbildības, nedz cietušais administratīvā pārkāpuma lietā, tiesības pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas (amatpersonas) lēmumu augstākā iestādē un tiesā.

Pieteikuma iesniedzēja ir izvēlējusies Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu kontroles pārvaldes Pakalpojumu un tirdzniecības vietu 1. pārbaužu nodaļas amatpersonas 2012. gada 1. marta mantu un dokumentu uzskaites un izņemšanas protokolu, ar kuru tika izņemts viņai piederošais investīciju zelts, pārsūdzēt

augstākā iestādē un tiesā. Kaut arī Pieteikuma iesniedzēja ir vērsusies tiesā, vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi šajā gadījumā nepastāv.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka gadījumā, ja personai vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu nav, taču tiesa ir pieņēmusi lietu izskatīšanai, persona varēja paļauties uz to, ka tiesa rīkojas tiesiski (*sk. Satversmes tiesas 2014. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2013-18.01 9. punktu*). Tādējādi pieteikuma iesniegšanas termiņš skaitāms no brīža, kad Rīgas apgabaltiesa atdeva Pieteikuma iesniedzējai iesniegumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr. 127023413/7.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir ievērojusi termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai Satversmes tiesā.

9. Konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam, pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums.

9.1. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 92. pantam. Pieteikumam ir pievienoti arī dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai, un tas atbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā.

Līdz ar to pieteikums daļā par apstrīdēto normu atbilstības izvērtēšanu Satversmes 92. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta un 19.² panta prasībām.

9.2. Pieteikumā ietverts prasījums izvērtēt apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 91. pantam.

No pieteikuma izriet, ka pēc būtības tiek apšaubīta apstrīdēto normu atbilstība vienīgi Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, kas noteic: „Visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.”

Lai Satversmes tiesa varētu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, pieteikumā jānorāda, pirmkārt, kuras personas atrodas vienādos un pēc konkrētiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām un, treškārt, vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu un 2012. gada 3. maija sprieduma lietā Nr. 2011-14-03 12. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos esot visas personas, kuru manta vai dokumenti administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros ir izņemti. Proti, gan persona, kura saukta pie administratīvā atbildība un persona, kura ir cietušais, gan trešās personas.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas paredz atšķirīgu attieksmi pret personām, kuru manta administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros ir izņemta, bet kuras konkrētajā lietā nav sauktas pie administratīvās atbildības vai atzītas par cietušo administratīvā pārkāpuma lietā. Atšķirīgā attieksme izpaužoties tādējādi, ka vienai personu grupai tiekot liegta pieeja tiesai, kā arī liegta iespēja panākt zaudējumu atlīdzību par mantas izņemšanas rezultātā nodarītajiem zaudējumiem.

Taču pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kāpēc personas tiesību uz pieeju tiesai iespējamais ierobežojums būtu vienlaikus uzskatāms par Satversmes 91. panta pārkāpumu.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.3. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 105. pantā nostiprinātajām pamattiesībām, jo viņai bija liegta iespēja iebilst pret savas mantas izņemšanu un brīvi rīkoties ar to, gūt no tās sev labumu. Pieteikuma iesniedzēja pauž viedokli, ka apstrīdēto normu dēļ viņa nevar vērsties ar prasību pret valsti par zaudējumu atlīdzību.

Lai izvērtētu Satversmes 105. pantā noteikto pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitāti, jānoskaidro, vai tas ir noteikts ar likumu, vai tas ir noteikts leģitīma mērķa labad un vai tas atbilst samērīguma principam (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2007. gada 8. jūnija sprieduma lietā Nr. 2007-01-01 22. punktu*).

Savukārt, lai izvērtētu pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, jānoskaidro: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai nepastāv personu pamattiesības mazāk ierobežojoši (saudzējošāki) līdzekļi; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 23. punktu*).

Pieteikuma iesniedzējas prasījums un pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums būtībā ir balstīts uz apsvērumu, ka viņai liegtas tiesības uz pieeju tiesai. Taču tiesības uz īpašumu esot ierobežotas tādēļ, ka viņai apstrīdētās normas neļauj pārsūdzēt administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto institūcijas

(amatpersonas) lēmumu augstākā iestādē un tiesā. Proti, tiesības uz īpašumu tiekot pastarpināti ierobežotas. Taču pieteikumā nav pamatots, kā tieši no apstrīdētajām normām izriet Satversmes 105. pantā nostiprinātais pamattiesību ierobežojums.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a :

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279. panta pirmās daļas un 288. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam” pēc sabiedrības ar ierobežoto atbildību „TAVEX” pieteikuma (pieteikums Nr. 167/2014).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz 2014. gada 3. decembrim iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

3. Atteikties ierosināt Satversmes tiesā lietu daļā par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 279. panta pirmās daļas un 288. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 105. pantam.

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētājs

A. Laviņš